

สารน่ารู้เรื่องน้ำ

โดย ส่วนส่งเสริมการมีส่วนร่วม
สำนักส่งเสริมและประสานมวลชน

สวัสดีค่ะ พบกับ“สารน่ารู้เรื่องน้ำ” บน website ของกรมทรัพยากรน้ำอีกครั้งนะคะ ซึ่งเรามีเรื่องราวที่น่าสนใจเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำและสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งสาระความรู้ต่างๆ ที่น่าสนใจมาฝากเหมือนเช่นเคยค่ะ คราวนี้พบกับเรื่อง **การปรับตัวเกษตรกร กับสถานการณ์ภัยแล้ง** ถ้าหากท่านผู้อ่านมีข้อเสนอแนะ หรือมีเรื่องราวที่น่าสนใจเกี่ยวกับทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และต้องการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ เพื่อเป็นการสร้างองค์ความรู้ให้กับพวกเราชาว ทน. ก็ส่งข้อมูลมาได้ที่ E – mail Address : chalisa1990@gmail.com พบกันใหม่ คราวหน้ากับเรื่องราวดีๆ มีสาระเหมือนเช่นเคยกับ “สารน่ารู้เรื่องน้ำ” ค่ะ

๓๐ เมษายน ๒๕๖๓

ภัยแล้ง เป็นภัยที่เกิดจากการขาดแคลนน้ำในพื้นที่เป็นเวลานาน จนทำให้เกิดความแห้งแล้งส่งผลกระทบต่อเป็นวงกว้าง โดยเฉพาะเกษตรกรไทยมักจะเป็นกลุ่มที่ได้รับผลกระทบโดยตรงและรุนแรงที่สุดเพราะมีน้ำเป็นปัจจัยสำคัญในการผลิต โดยมักจะทำให้เกิดผลกระทบหลายต่อ เช่น ผลผลิตทางการเกษตรและปศุสัตว์ได้รับความเสียหาย ส่งผลให้ผลผลิตไม่ได้คุณภาพ สัตว์เลี้ยงเกิดโรคระบาด หรือเกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเคมีของดิน จากสภาพความแห้งแล้งและการระเหยของน้ำใต้ดิน ทำให้พื้นที่ทำการเกษตรกลายเป็นดินเค็มจนไม่สามารถทำการเกษตรได้

โดยสาเหตุหลักของการเกิดภัยแล้งมีอยู่ ๒ อย่างคือ

๑. เกิดจากธรรมชาติ เช่น การเปลี่ยนแปลงอุณหภูมิของโลก สภาพอากาศ และระดับน้ำทะเล รวมถึงจากภัยธรรมชาติ

๒. เกิดจากการกระทำของมนุษย์ เช่น การทำลายชั้นโอโซน, การพัฒนาด้านอุตสาหกรรม, การตัดไม้ทำลายป่า

ในประเทศไทยภัยแล้งมักจะเกิดขึ้นอยู่ ๒ ช่วงด้วยกัน คือ

๑. ครึ่งหลังของเดือนตุลาคมเป็นต้นไป กระทั่งกลางเดือนพฤษภาคมที่เข้าสู่ฤดูฝนในปีถัดไป ภูมิภาคที่ได้รับผลกระทบได้แก่ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคตะวันออก

๒. ปลายเดือนมิถุนายน- กรกฎาคม ซึ่งเป็นช่วงกลางฤดูฝน ที่จะมีฝนทิ้งช่วงเกิดขึ้น โดยลักษณะดังกล่าวนี้อาจเกิดขึ้นในบางพื้นที่ หรืออาจจะขยายวงกว้างในบางพื้นที่ของไทย

จากผลกระทบที่เกิดจากปัญหาภัยแล้ง เกษตรกรไทยจึงจำเป็นต้องปรับตัวกันขนานใหญ่เพื่อความอยู่รอด ที่เห็นได้ชัดจากการศึกษาของนักวิจัย ก็เช่น ชาวนาไทยปรับมาใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวหลากหลายมากขึ้น เพื่อลดต้นทุนการผลิตและค่าใช้จ่าย โดยเฉพาะการหันมาปลูกข้าวพันธุ์ทนแล้ง เช่น กข ๗๙ และ กข ๖ เป็นต้น ทั้งยังมีการปรับใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวในฤดูกาลปลูกข้าวนาปี จากข้าวขาวมาเป็นข้าวหอมมะลิ ๑๐๕ มากขึ้น

ถึงอย่างนั้นกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ก็ยังพยายามสร้างความตระหนักให้เกษตรกรไทยรับรู้ ถึงผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศและภัยแล้ง เพื่อให้ปรับตัวเพื่อรองรับสถานการณ์ตามคำแนะนำดังนี้

๑. ปรับเปลี่ยนผลผลิตให้เหมาะกับศักยภาพของพื้นที่ – โดยใช้ข้อมูลจาก Big Data ด้านการเกษตร เพื่อประกอบการตัดสินใจและวางแผนการผลิต เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำในการเพาะปลูก

๒. งดทำนาปรัง – เพื่อป้องกันนาข้าวได้รับความเสียหายจากการขาดแคลนน้ำ

๓. ปลูกพืชที่มีอายุเก็บเกี่ยวสั้น ใช้น้ำน้อย – เพื่อช่วยในการประหยัดน้ำ

ซึ่งการศึกษาถึงแนวทางบริหารจัดการเขตเกษตรเศรษฐกิจระดับภาค โดยใช้ Agri-Map และ Big Data พบว่า พืชทางเลือกที่น่าสนใจที่เกษตรกรสามารถปรับเปลี่ยนเพื่อทดแทนการทำนาปรัง คือ

คะน้า มีระยะเวลาเก็บเกี่ยว ๕๕ วัน/รอบ ให้ผลกำไร ๑๓,๐๓๕๐/ไร่/รอบ
กวางตุ้ง ระยะเวลาเก็บเกี่ยว ๔๐ วัน/รอบ ให้ผลกำไร ๑๘,๐๘๒ บาท/ไร่/รอบ
ถั่วฝักยาว ระยะเวลาเก็บเกี่ยว ๘๐ วัน/รอบ ให้ผลกำไร ๗,๘๓๖ บาท/ไร่/รอบ
แตงกวา ระยะเวลาเก็บเกี่ยว ๑๕ วัน/รอบ ให้ผลกำไร ๙,๙๓๔ บาท/ไร่/รอบ
มะระจีน ระยะเวลาเก็บเกี่ยว ๕๐ วัน/รอบ ให้ผลกำไร ๑๒,๗๙๒ บาท/ไร่/รอบ
พริก ระยะเวลาเก็บเกี่ยว ๗๐ วัน/รอบ ให้ผลกำไร ๒๐,๖๘๒ บาท/ไร่/รอบ

๔. ทำการเกษตรแบบใช้น้ำน้อย – เช่น ใช้พลาสติกคลุมดิน, ใช้เศษหญ้าคลุมโคนต้นไม้ หรือวางระบบน้ำหยดในพื้นที่เพาะปลูก

๕. สร้างระบบกักเก็บน้ำในพื้นที่ของตัวเอง – สามารถใช้วิธีขุดบ่อรองน้ำ หรือบ่อน้ำบาดาล สำหรับใช้ในการเกษตร

๖. ป้องกันไม่ให้น้ำรั่วไหลแบบสูญเปล่า
โดยให้นำกระสอบทรายมาอุดรอยรั่ว
หรือใช้พลาสติกมารองบ่อน้ำกั้นการรั่วซึม

ที่มา : <https://talad.co/blog/droughts-and-how-thai-farmers-can-survive/>

